

บทนำ

แนวนโยบายต่างประเทศของไทยตั้งแต่กลางศตวรรษที่ ๑๙ จนกระทั่งปลายปี ๒๔๗๕ ผูกพันกับมหาอำนาจตะวันตกคือ อังกฤษ และฝรั่งเศส ในปลายศตวรรษที่ ๑๙ เห็นได้ว่าอังกฤษและฝรั่งเศสเป็นชาติที่มีอิทธิพลในเอเชียอาคเนย์เป็นอย่างมาก นักการเมืองไทยพยายามดำรงความมั่นคงของชาติไว้ โดยดำรงรักษาคุลย์อำนาจระหว่างมหาอำนาจทั้งสอง หลังจากที่ญี่ปุ่นชนะรัสเซียในปี ๑๙๐๕ ญี่ปุ่นก็ก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจในเอเชียอีกชาติหนึ่ง ในปี ๒๔๗๕ ประเทศไทยเริ่มจะเห็นว่าญี่ปุ่นกำลังจะเข้าแทนที่ฝรั่งเศสในฐานะมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และไม่จนกระทั่งเดือนธันวาคม ๒๔๘๔ ที่ปรากฏชัดแจ้งว่า ญี่ปุ่นกำลังทำลายตำแหน่งของอังกฤษ และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ประเทศไทยหันเหจากนโยบายในการรักษาความมั่นคงจากการดำรงรักษาคุลย์ระหว่างมหาอำนาจทั้งสอง มาเป็นการผูกพันกับญี่ปุ่น ช่วงระยะเวลาที่เองที่สะท้อนให้เห็นการปรับนโยบายต่างประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมบังคับไทยให้ดำเนินนโยบายต่างประเทศเหมาะสมกับกาลเวลา และเพื่อธำรงไว้ซึ่งความอยู่รอดของชาติ ประเทศไทยเรียนรู้วิธีที่จะรักษาคุลย์มหาอำนาจทั้งสองกับมหาอำนาจที่หนึ่งอย่างไร ไทยรักษาเอกราชไว้ได้ก็โดยใช้อิทธิพลของอังกฤษต้านทานอิทธิพลฝรั่งเศส ถ้าไม่มีฝรั่งเศสประเทศไทยจะไม่สามารถต่อรองกับอังกฤษได้ และถ้าไม่มีอังกฤษประเทศไทยก็ไม่อาจป้องกันมิให้ฝรั่งเศสเข้าครอบครองสยามตอนหลังไว้ได้เช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อที่จะศึกษานโยบายต่างประเทศในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนนโยบายเป็นกลางตามประเพณี จากการไม่ผูกพันกับประเทศใดประเทศหนึ่ง ไปสู่การผูกพันกับประเทศญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่สองว่ามีผลกระทบกระเทือนกับไทยอย่างไร ตลอดจนการที่ประเทศไทยรอดพ้นจากการถูกยึดครองภายหลังสงคราม

ขอบเขตของการศึกษาจะเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๒ เมื่อประเทศไทย
ประกาศนโยบายความเป็นกลาง และจะไต่ถ่วงถึงรายละเอียดของเหตุการณ์ในการ
ตัดสินใจหันเหจากนโยบายตั้งกลางเข้าร่วมกับญี่ปุ่น การประกาศสงครามกับพันธมิตร
และสงครามยุติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘

ในการดำเนินการค้นคว้าและศึกษา เนื่องจากสาระสำคัญของเรื่อง
ต้องอาศัยพื้นฐานเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก จึงใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวม
ข้อมูลจากเอกสารประวัติศาสตร์ บทความ หนังสือพิมพ์รายวัน สุนทรพจน์ วารสาร
ต่าง ๆ ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญในสมัยนั้น ส่วนการวิเคราะห์ใช้แนวศึกษา
ทางรัฐศาสตร์ ทั้งนี้ได้แบ่งเนื้อเรื่องออกเป็น ๔ บทคือ

บทที่ ๑ ว่าด้วยแนวนโยบายต่างประเทศของไทย ซึ่งมีลักษณะเป็นกลาง
และการดำเนินนโยบายเพื่อดำรงความเป็นกลางในความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ
ในขณะนั้น ซึ่งได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น

บทที่ ๒ ศึกษากรณีพิพาทอินโดจีน ซึ่งเป็นโอกาสให้ญี่ปุ่นได้เข้ามามี
อิทธิพลต่อประเทศไทย และนับเป็นช่วงระยะของการเริ่มการเปลี่ยนแปลงนโยบายค
บกับประเทศมหาอำนาจ

บทที่ ๓ ศึกษาการตัดสินใจเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่สอง โดยผูกพันกับ
ญี่ปุ่นเต็มที่ว่า อะไรคือเหตุผลที่แท้จริง ตลอดจนการประกาศสงคราม

บทที่ ๔ ศึกษาเหตุการณ์ระหว่างสงคราม และบทบาทของเสรีไทย ซึ่ง
เป็นประโยชน์แก่ประเทศ ทำให้รอดพ้นจากต้องตกเป็นประเทศคู่สงคราม และสรุป
วิเคราะห์